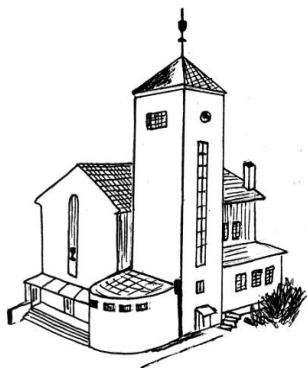

Podzimní Sborové listy 2014

Českobratrská církev evangelická, sbor Mšeno u Mělníka

Obnovený křížek – nadějný počín a dobré znamení

„Já jsem ta cesta, pravda i život“ (Janovo evangelium 14,6)

Tento Ježíšův výrok, který tvoří část šestého verše 14. kapitoly Janova evangelia, si může přečíst každý, kdo jde či jede ze Mšena směrem na Romanov, když se zastaví u křížku po pravé straně silnice. Silná slova, když si uvědomíme, že cesta z Romanova pokračuje dále do Ráje v Kokořínském dole. Samotným putováním, i když do Ráje dojedeme, blaženosti a harmonického soužití mezi sousedy či národy nedosáhneme. To, že něco nazveme Rájem a budeme tam putovat, ještě neznamená, že už jsme dosáhli rajskeho klidu.

Ukazatelem cesty do Božího království pokoje, lásky a spravedlnosti je sám Ježíš. On svým příkladem ukazuje, kudy ona cesta vede. Život v pravdě, život, kterému se nevyhne utrpení. To není plechová směrovka na silnici, ale vnitřní zaměření duše a ducha člověka. Křížek u cesty je připomínkou nějaké události. Údajně byla řada křížků kolem Mšena postavena po velkém ničivém požáru v roce 1867, kdy shořelo 54 domů včetně kostela, fary a radnice. Tyto křížky měly Mšeno a jeho obyvatele snad ochránit před další pohromou.

Křížek na konci Mšena má zvláštní novodobou historii. Někdo, kdo snad ještě žije, ho za minulého režimu snad v nenávisti vůči církvi

porazil a zničil. Po křížku se slehla zem. Když mšenský zahradník Karel Zabilanský v roce 2010 kopal jámu pro lípu, narazil na celý sloupek křížku. Sloupek obnovil a restaurátoři na něj nasadili kovový kříž. Mšenský římskokatolický farář Bohuslav Bártek navrhl na desku výše uvedený text z Janova evangelia. Pokud ještě žije ten, kdo křížek povalil, vidí, že jeho čin byl marný.

Co k tomu dodat? Ježíš z lásky k nám hříšným lidem přišel mezi nás. Trpěl na kříži. Moc jeho lásky však byla silnější a dodávala stále novým generacím novou naději na cestu životem. Obnovený křížek znamená nadějný počín a dobré znamení. Moc lásky a pravdy z našeho světa ještě nezmizela.

Michal Šimek

Bohoslužby ve skalách – snad i ti ptáci přestali na chvíli zpívat

Tak jak to vlastně začalo? Michal Šimek, farář evangelického sboru ve Mšeni, mimo jiné také dříve lezl po skalách i horách... Asi před třemi roky jsem ho vzal na zdejší pískovcovou skalní jehlu s názvem Kleopatra. Tam někde vznikl ten nápad – myšlenka uskutečnit bohoslužby zde, přímo ve skalách. Myšlenka, pouze myšlenka, kterou jsem předložil Michalovi, aniž tušil, že z myšlenky, která se zrodila tam někde na pískovcové skále, se stane realita!

Letos na jaře, když jsem přišel s návrhem na uspořádání bohoslužeb ve skalách, mi Michal řekl: „Vyber skálu a místo, které by bylo příhodné pro kázání ve skalách...“

Při představě zdejší krajiny jsem věděl, že Vyhlídky u mšenské hájovny jsou pro to ideální. V posledním zákoutí asi čtyři metry od skalní plošiny na levé straně stojí osamocená skalní věž, která se jmenuje „Věž u Vyhlídek.“ Tam se to mělo uskutečnit...

A tak jsme vyrazili, vylezli na ni. Michal se na vrcholku rozhlédl se po kraji a řekl: „Jo, tady by to šlo.“ Za pár dní mi povídá: „Bohoslužby se uskuteční v sobotu 5. července ve tři hodiny odpoledne.“ A tak se také stalo.

V půl třetí se již začínají trousit první návštěvníci. Navázali jsme se na lano a začali lézt na skálu, kde se farář Michal Šimek pokusí o něco ojedinělého...

V momentě, než lezu zpět, se podívám po Michalovi. Obléká si černý talár a mně po celém těle projede úcta před něčím velikým, tajemným...z horolezce se stává farář!

Věřím, že kdo tu s námi byl, si odnesl hluboký zážitek z kázání pod modrou oblohou v zelené krajině s pískovcovými skalami...Vím, že ten zážitek hluboko zakořenil v mém srdci...

Samotné kázání, které si přišlo poslechnout asi na 40 lidí, bylo sestaveno k výročí Cyrila a Metoděje, upálení Jana Husa, historii tohoto kraje a hlavně k tématu stvoření světa. Obdivoval jsem v duchu, jak Michal mistrně dokázal sloučit v jedné hodině tolik témat v jeden celek.

Vše bylo doprovázeno hudbou na CD, která navodila atmosféru, že celý kraj oněměl, snad i ti ptáci přestali na chvíli zpívat a vše se dívalo na člověka v černém taláru, jak pod modrou oblohou vystihl podstatu a smysl života...Boží přítomnost. Snad i to letadlo, co nad námi přeletělo, mi připadalo, jako by nás shora z tisíce metrů zdravilo...

A pak byl konec. Vylezl jsem zpět k Michalovi, to už si ale svlékal talár a zapínal lano do slanění...V tu chvíli byl z faráře zase horolezec.

A závěrem? Cestou na zem mi došlo, že ne za zdí kostela vystavěné lidskou rukou, ale zde v přírodě, ve stvoření světa, kde žijeme a umíráme, cítíme tu pravou Boží moudrost...

Michale, díky za vše...A Tobě pak, Bože, že tu zde smíme přebývat, nevíme, co nás čeká, kdy a jak umřeme...Nedopust', abys někdy umřel však Ty sám!

Petr Pavelka

Bohoslužby ve skalách – vzájemná tolerance ovlivňuje dějiny lidstva

V sobotu 5. července jsem měl společně s manželkou příležitost zúčastnit se velmi zajímavé a příjemné akce, „evangelická mše ve skalách“. Akce se konala u příležitosti dvou státních svátků - „Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje“ a „Den upálení mistra Jana

Husa“. Netradiční pojetí realizace bohoslužby v nádherném prostředí přírody v blízkosti Romanova a těsná vazba na horolezecké aktivity umožnily, že o citované akci jsem se dozvěděl v dostatečném předstihu a mohl se akce zúčastnit. Obdiv patří panu Mgr. Michalu Šimkovi, faráři evangelického sboru ve Mšeně, který s pomocí pana Petra Pavelky, člena lezeckého klubu Mšeno, jako místo kázání zvolil vrchol skalní věže „Na Vyhlídkách“, která se nalézá v blízkosti hájenky Romanov. Vlastní kázání mělo výbornou a promyšlenou strukturu a kromě poučení ve formě připomenutí významu věrozvěstů Cyrila a Metoděje a mistra Jana Husa v našich dějinách přineslo i zdůraznění jednoho z důležitých aspektů, který významně ovlivňoval a ovlivňuje dějiny lidstva – vzájemná tolerance, nutnost všeobecné diskuze a respektování názorů ostatních. Bohoslužby se zúčastnilo překvapivě hodně lidí, odhadem cca 50, všech věkových kategorií. Věřím, že obdobné akce budou následovat i v budoucnosti. Příští rok je rokem šestistého výročí upálení mistra Jana Husa a to je určitě dostačující motivace.

Ještě jednou mnohokrát děkujeme za příjemně prožité sobotní odpoledne a přejeme úspěchy v netradičním způsobu předávání obecně platných a důležitých principů lidského soužití.

Jiří Hnilica s manželkou Mšeno, Mělník, 5.7.2014

Libuši Semilské k narozeninám

„Kdo mne následuje, nebude choditi v temnostech, ale bude mít světlo života.“ (Jan 8,12)

Blíží se den narozenin sestry Libuše Semilské z Tajné – členky našeho sboru ve Mšeně a bývalé kurátorky (tuto funkci zastávala v 60. letech minulého století). Dá – li Pán, dožije se v pátek 7. listopadu požehnaných 94 let. Milá sestro Semilská, chtěli bychom Vám popřát, aby každý den Vašeho života byl novým důkazem Boží milosti a Boží ochrany, která při Vás byla a je.

V hluboké víře jste svůj život a život své rodiny cele položila do Boží péče, a proto nemáte ani v tomto věku strach a úzkost. Jan Karafiát říká: „Mým jediným potěšením v životě a smrti je, že nejsem sám svůj, ale svého Pána, jenž mě svou krví vykoupil a tak mě sobě zachovává, že bez

jeho vůle ani vlas z hlavy upadnout mi nemůže!“ Necht' je i Vám vyznání Karafiátovo potěšením do dalších dnů.

Při této slavnostní příležitosti celý náš sbor, který je pamětliv daru od Pána Boha, kterého se Vám dostalo – lásky, víry, pokory a obětavosti, by Vám chtěl poděkovat za příkladnou péči, starost a jakoby nenápadnou službu, kterou jste pro svůj sbor vždy tak ráda a ochotně konala. Byla to i práce pro seniorát i služba lidem, kteří potřebovali pomoc. Byla jste ve službě, jež zůstává skrytá, protože se o ní ani hovořit nemá. A v neposlední řadě je to i Váš doprovod na varhany, kdy ještě i nyní vypomůžete, když ostatní varhaníci nemohou.

Za to vše tedy děkujeme i Pánu Bohu, který Vaším příkladem nám dává možnost poznání, jak by se měl křesťan chovat nejen ve svém sboru, ale i vůči okolnímu světu.

A Váš laskavý úsměv, milá sestro Semilská, ať nás dle Boží vůle i nadále provází. Děkujeme.

„Ženu statečnou kdo nalezne? Nebo daleko nad perly cena její. Oklamavatelná jest příjemnost a marná krása, žena, kteráž se bojí Hospodina, ta' chválena bude. Dejtež takové z ovoce rukou jejích a necht' ji chválí v branách skutkové její.“ (Příslaví 31,10.30-31)

Lydie Pavelková

Krátce

V srpnu proběhl nátěr vnějších oken a rámu na faře i v kostele nákladem kolem 30 tisíc Kč. Na financování se podílelo město Mšeno (grant), Jeronymova jednota Poděbradského seniorátu ČCE a mšenský evangelický sbor.

xxx

Biblický kroužek na faře se uskuteční i během tohoto školního roku. Osm dětí se začalo scházet ve dvou skupinách (úterý a pátek). Na biblický kroužek ve mšenské mateřské škole je přihlášeno pět dětí.

xxx

Farář Michal Šimek byl ustanoven od 1. října 2014 administrátorem sboru Českobratrské církve evangelické na Mělníce. Stalo se tak

v souvislosti s odchodem dosavadní farářky Hany Pfannové ze sboru i z církevní služby.

xxx

V rámci rekonstrukce Boleslavské ulice byla zhotovena nová přípojka pro odpad z fary

Michal Šimek.

Doporučené knihy k četbě na podzimní večery

Viveca Sten: Tiché vody

Vydal: Víkend Líbeznice, 2013

Pro milovníky detektivek vydalo nakladatelství Víkend zatím první tři díly série kriminálních románů „Vraždy na Sandhamnu“, ve kterých vystupuje inspektor Thomas Andreasson a právnička Nora Lindeová.

Tiché vody – první díl románové série – se začíná odvíjet v šérách švédského Sandhamnu. Moře vyplaví na pláž mrtvolu. Zdá se, že muž utonul nešťastnou náhodou. Zanedlouho je v nedalekém hotelu nalezena mrtvá žena, která je sestřenicí utonulého muže a Inspektor Andreasson se ujímá vyšetřování. Kamarádka Nora Lindeová je mu nápomocna. I ona se však dostává do nebezpečí. Napínavým dějem se prolínají rodinné problémy a osobní traumata obou hlavních hrdinů.

Druhý díl má název „Ve vyšších kruzích“. Během závodu plachetnic se ozve výstřel ze startovní pistole a kapitán padne mrtev.

Třetí díl se jmenuje „Bez viny“. Ze Sandhamnu jedné podzimní noci beze stopy zmizí mladá dívka.

Tyler Hamilton a Daniel Coyle: Tajný závod. Tour de France: utajené skandály, doping a vítězství za každou cenu

Praha, Knižní klub 2013

Tyler Hamilton patřil ve své době k nejznámějším profesionálním cyklistům. Jezdil v týmu U. S. Postal Service po boku Lance Armstronga. Pár týdnů poté, kdy dosáhl svého největšího úspěchu, - získal zlatou medaili na olympiádě v roce 2014 - byl usvědčen z dopingu. Tehdy porušil omertu, čili zákon mlčenlivosti, kterou se profesionální jezdci řídili pokaždé, když šlo o doping. Otevřeně promluvil o užívání a distribuci zakázaných látek, o experimentálních

krevních náhražkách, o desítkách tisíc dolarů pro jednoho známého španělského lékaře i o lékařské chladničce na uchovávání krve, která byla využívána během závodu Tour de France.

Když se spoluautor knihy, novinář a známý spisovatel Daniel Coyle zeptal Hamiltona, proč se rozhodl o praktikách dopingů takto otevřeně promluvit, odpověděl cyklista takto: „Byl jsem zticha tolik let.....a tak když jsem začal mluvit pravdu, bylo to, jako by ve mně ta obrovská přehrada praskla. Nemůžu popsat, jak fantastický pocit prožívám.“

A motto knihy mu dává za pravdu: Pokud umlčíte pravdu a zakopete ji pod zem, bude stejně růst a nabere tak výbušnou sílu, že v den, kdy vyrazí na povrch, vyhodí do povětří všechno, co jí stojí v cestě. Émile Zola

Tomáš Halík: Stromu zbývá naděje: krize jako šance

Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009

Takto mluví starozákonní kniha Job o naději: podřatý strom ucítí vodu a rozvětví se jako mladý stromek.

Profesor a teolog Tomáš Halík se v této knize formou esejů zamýšlí nad hlubšími příčinami aktuálních problémů naší doby, nad terorizmem, drogovou závislostí, ekonomickou krizí, zřeknutím se odpovědnosti za možné důsledky některých vědeckých experimentů.

Ústředním tématem celého díla je ale naděje. Každá krize v životě jednotlivců i společnosti je šance jak „zamířit na hlubinu“. Je to příležitost nahlížet na překážky a nepříznivé okolnosti z nečekaných úhlů, je to čas třibení a zrání.

Alena Mašálková

Bohoslužby ve skalách na Vyhlídkách zanechaly hluboký dojem Hřejivý pocit doteku

Bohoslužeb ve skalách se v sobotu 5. července na Vyhlídkách u Romanova zúčastnilo kolem 50 lidí. Evangelický farář Michal Šimek připomněl stvoření světa Hospodinem a odkaz Cyrila a Metoděje a M.J. Husa.

Jak vše vnímali účastníci?

Luboš Skopec : „Bohoslužby připomínaly sepětí člověka s přírodou, se vším Božím stvořením. Navazovaly na shromáždění našich předků, kteří se v dobách náboženské netolerance také scházeli mimo kostelní budovy.“

Luboš Martínek: „S výhledem na okolní kopce to dobře zapadlo.“

Michal Vidner : Vydařená akce - dobrý nápad.. .

Drahomíra Vidnerová: „Kazatel má zvučný hlas, takže bylo dobře slyšet.“

Milan Urban: „Z kazatelových úst vycházela slova, kterým jsem rozuměl. A Bůh tak blizoučko.....“

Ivana a Otto Vokálovi: „Kázání se krásně propojilo se zemí a povětřím. Odnesli jsme si hřejivý pocit doteku s něčím, co tu ještě nebylo a něčím přece tak samozřejmým.

Jiří Hnilica: „Netradiční pojetí realizace bohoslužby v nádherném prostředí. Kázání zdůraznilo důležitý aspekt ovlivňující dějiny lidstva – vzájemnou toleranci.

Jiří Pavelka: „Když jsem kazatele na skále viděl samotného, evokovalo to ve mně představu, jak Ježíš musel na břehu moře vstoupit do člunu, aby ho dav neumačkal.“

Venuše Svobodová: „Scenérie okolí a pohled do romantického kraje spolu s vytříbeným kázáním zanechaly hluboký dojem.“

Petr Pavelka: „Hudba navodila atmosféru, že celý kraj oněměl. Snad i ptáci přestali na chvíli zpívat.“

Josef Vokolek: „Dřív než byly kostely, lidé se také scházeli v přírodě. I Mistr Jan Hus kázal v přírodě.

Jan Kozlík: „Přišlo tam víc lidí než normálně do kostela. Přišli lidé, kteří jinak do kostela nechodí.“

Lydie Pavelková: „Všichni zúčastnění si v té darované nádheře uvědomili, zač máme Pánu Bohu děkovat.“

Alena Oupická: „Dobrá atmosféra. Nádherná otevřená krajina, ke které šla krásně slova.“

-sim-

Vyšlo ve Mšenských novinách č. 8 /2014

Bohoslužby ve skalách – je zázrak, když můžeme od Pána Boha přijímat dary

Krásná je modrá obloha, je zázrak pod ní žít, člověku ten dar od Boha je těžko vyjádřit.

Ano, je to opravdový zázrak, když bez naší zásluhy můžeme od Pána Boha přijímat dary. Dobrořečme tedy Hospodinu a nezapomínejme se na všechna dobrodiní Jeho. Uvědomili jsme si to zvláště v sobotu 5. července při nezapomenutelném prožitku - při výjimečné bohoslužbě ve mšenských skalách u příležitosti dne věrozvěstů Cyrila a Metoděje a vzpomínce na mistra Jana Husa.

V té krásné přírodě, obklopené skalami a pod blankytnou oblohou, jsme mohli zpěvem a modlitbou vyjádřit díky za vše, co nám Hospodin milostivě dává, a prožili jsme procítěnou bohoslužbu bratra faráře Šimka. Všichni zúčastnění si v té darované nádheře snad více než v kamenném kostele uvědomili, zač máme Pánu Bohu děkovat. Byl to opravdu překrásný a hodnotný zážitek, za který jsme byli všichni vděční. Z úst zúčastněných byla pak vyslovena prosba, aby něco podobného bylo ještě někdy zopakováno.

I Pán Bůh stál při nás a chránil při bohoslužbě na vysoké skále i bratra faráře, který se za pomoci horolezců odevzdal do jeho ochrany.

Patří dík i těm, kteří přišli s tímto tak výjimečným nápadem. Krásné bylo i vyslechnutí reprodukované hudby a pašijového kázání. Také počasí nám přálo, a tak jsem opravdu prožili krásné a požehnané odpoledne. Děkujeme.

Lydie Pavelková

Mše ve skalách – Chrám Boží spojoval lidi

Je tu léto, a s létem přichází vůně Mšena a tím možnost vrátit se do svého dětství a přijet sem. Každý rok to dělávám, mám to tu ráda a jsem velmi vděčná svým členům rodiny, že tento pocit se mnou sdílí a jsou tu také rádi i přes to, že je to tu vždy spojeno s náročnou prací. Proto se vždy snažím najít něco, co je zaujme, co pobyt zde zpestří a co jim ukáže, jak je to na Mšensku krásné. Z tohoto důvodu jsme využili možnost navštívit Vyhličky, kde se konala mše ve skalách. Byla to neuvěřitelná náhoda – kdysi můj věřící tatínek mi říkal, že když nemohu do kostela, mám chodit do přírody a zpovídat se Bohu tam, že je to Chrám Boží. A teď ta možnost přišla – mše ve skalách. Byla jsem ráda, že se odvážila cesty i má maminka, která nedávno oslavila své 85. narozeniny. Tak jsme se vydali s manželem, babičkou a psem Kačenkou. Cesta byla chvílemi náročná, plná kořenů, a tak jsme střídali berle s chodítkem, až jsme došli až na místo mše, naštěstí počasí bylo příjemné. Mše nad údolím Kokořínska zněla do kraje, pan farář kázal v taláru na samostatné skále o průměru cca 2 m² a všude okolo něj hloubka. Mše byla věnována Cyrilu a Metodějovi, byl zmiňován Hus, Luther i Hutka. Zněla hudba několika žánrů, evangelický farář p. Šimek mluvil moudře, lidé a krajina přijímali jeho moudrá slova.

A tak tento Chrám Boží spojoval lidi - katolíky i evangelíky a tak by to asi i ten můj táta chtěl. Letos by mu bylo 100 let, čest jeho památce a přeji jen dobré těm, co tam byli, a Vám s velkou úctou, co to čtete. Pokud budeme mít možnost jít znovu, určitě půjdeme, a pokud to půjde, přijďte taky, byli tam k sobě všichni milí, ohleduplní a vstřícní.

Jitka Šálená

Bohoslužby ve skalách – čas ubíhal daleko volněji a klidněji

Ve dnech 5. – 6. července jsme zažili takové „bohoslužby“ tři za sebou. Na Vyhlídkách u Romanova a na Kalichu v Českém ráji, kam jezdíme „na Husa“ už desítky let. Od mšenského evangelického faráře Michala Šimka nám přišla pozvánka na „Bohoslužby ve skalách“ na Vyhlídkách u Romanova. I když dříve jsme rádi přijímali pozvání na různé akce, které Michal pořádal ještě za svého působení v Kovánci, tentokrát moje žena z té pozvánky moc nadšená nebyla: „Čtyři bohoslužby během jednoho víkendu – není toho trochu moc? Nebyli bychom pak z toho až přespříliš svatí?“

Právě jsme se chystali na týdenní „pracovní dovolenou“ do našeho lesa v Podkrkonoší, a tak jsme to z Prahy na určené místo v 15 hodin jen těžko stíhali. Cestou ke skalám k nám už zdáli doléhal zpěv a na „místo činu“ jsme dorazili až ve chvíli, kdy už bratr farář začal své „kázání na hoře“. Ale spíš než na evangelijní text to vzal z gruntu, od Genese, od všeho stvoření. Trochu jsem se bál, aby to kázání brzo neskončilo, když už jsme sem vážili takovou zběsilou cestu a pak jsme přišli pozdě. Moje obavy se brzo rozplynuly – kázání brzo neskončilo. Být to v kostele, možná bychom už poposedávali na lavicích, ale tady na borůvčí mezi borovicemi ten čas ubíhal daleko volněji a klidněji. „Výtvarná výzdoba“ v přírodě mezi skalami byla daleko působivější než v každém jiném kostele. Tady se člověk při kázání nemohl nudit, ani kdyby chtěl. A navíc, když slova kázání hovořila právě o tom, co naše oči mohly vidět a co naše srdce mohla cítit.

Ještě jsme přijali pozvání na krátké popovídání s manželi Šimkovými na faře ve Mšeně a už jsme zase museli jet, abychom stihli „noční Kalich“ ve skalách u Besedic mezi Turnovem a Železným Brodem. Auto jsme nechali před železnobrodskou modlitebnou a po malém občerstvení jsme pěšky vyrazili na šestikilometrovou túru vzhůru do skal. Jako každým rokem, v polovině cesty před Vrátnem nás zastihla chvíle západu – tentokrát ale namísto slunce křížovaly oblohu blesky a zdáli se ozývalo dunění hromu. Ale spadlo jen pár kapek, namísto deště jen hrozné dusno

– a tak jsem byl rád, že mi v Besedicích natočili ještě jednoho Skaláka do kelímku.

Z obvyklého místa srazu u vodárny už mezi stromy probleskovaly lampičky se svíčkami těch, kteří do Besedic dorazili auty, a už si světelný průvod klestil cestu hustou tmou mezi skalami. Cestu nám tentokrát ukazovaly „bludičky“ ze svítících tyčinek, svinutých v kolečka, které jsme cestou sbírali, a ty nás dovedly až ke skalní modlitebně, kde se údajně scházeli čeští bratři v době temna k tajným bohoslužbám. Už jsme se ale nemuseli bát, kdy nás objeví drábové, a mohli jsme děkovat za to, že takovéto doby temna již pominuly, že svou víru nemusíme skrývat. Kázáním o světle posloužil železnobrodský kazatel Jiří Polma a poté jsme za zpěvu bratrských písní přijali pozvání k Večeři Beránkově. Nakonec jsme se symbolicky propojili svými svítícími tyčinkami – svítící řetěz znamenal naši jednotu.

Následující neděli byly dopolední bohoslužby v Železnobrodské modlitebně, kde nám jako host posloužil kázáním br. farář Blahoslav Matějka z Libštátu. Bratři z železnobrodského sboru nám připravili výborný oběd. Zbyl čas na rozpravu a odpoledne v 15 hodin začaly mezi skalami na Kalichu další bohoslužby, které už zdáli oznamovali trubači ze Saska z našeho bratrského sboru v Nížkém – za jejich doprovodu jsme si potom mohli zazpívat nejednu bratrskou píseň. Kázáním nám posloužila Hanka Jalušková, kazatelka z Rovenska pod Troskami. Po něm ještě následovala přednáška o Lutherovi v podání bratra Bohumila Kejře, redaktora Evangelického týdeníku Kostnické jiskry..

A tak jsme ani já, ani moje manželka Alena už nelitovali, že jsme tento víkend začali právě bohoslužbami ve skalách na Vyhlídkách u Mšena. Rozhodně nás nenapadlo, že toho za ty dva dny bylo „až příliš“. Naopak, říkali jsme si, tak by to mělo být!

Petr Heřman, Ochranovský sbor Praha

Železničáři na trati Mělník – Mladá Boleslav zachránili zraněné káně

Jízda motoráčkem na trase mezi Mšenem a Mladou Boleslaví má svoji romantiku, stačí se dívat. Nedávno jsem ji prožil trochu jinak. Vracel jsem se domů po dni plném pracovních povinností. Hned před odjezdem sdělil strojvůdce průvodčímu, že na trase mezi Trnovou a Sudoměří leží na kolejích zraněný dravec. Dohodli se, že na místě zastaví a zhodnotí šanci na záchranu. Pokud nějaká bude, určitě ho vezmou do vozu a pokusí se ho předat odborníkům.

Vložil jsem se do debaty a slíbil jsem zjistit kontakt na člověka, který by se o zraněného ptáka mohl postarat. Dohodli jsme se na spolupráci.

Ještě před Trnovou jsem měl vše potřebné zjištěno. Strojvůdce opatrně zastavuje. Průvodčí, strojvůdce i já vyskakujeme ven. Dravec leží na pražcích, vypadá, že přežít by mohl. Proto ho průvodčí překryje šátkem, bere do rukou a nastupujeme. O tom, že dravec – zřejmě káně - přežije a není na umření, svědčí i to, jak se pokusil zamávat křídly. Rozpětí je velké. Nohama však hýbat nemůže, určitě utrpěl vážné zranění.

Zatímco průvodčí nového pasažéra opečovává na sedadle, volám Luboši Vaňkovi, vedoucímu Záchrané stanice pro volně žijící živočichy v Pátku u Poděbrad. Ten se s průvodčím dohodne, že poraněného ptáka ráno předá na hlavním nádraží ženám u balíků. Pan Vaněk si pro něj ráno přijede a vyzvedne.

Přes noc se o dravce postaral průvodčí, ráno si ho od ochotných žen převzal Luboš Vaněk a odvezl do záchrané stanice. Za několik týdnů volám do stanice a ptám se, jak se našemu zraněnému daří. „*Je to skutečně káně. Má zraněnou páteř, ale dostane se z toho. Už jsme ho umístili do rozlítavací voliéry,*“ dozvídám se radostnou zprávu. Jak ke zranění došlo, se lze jen dohadovat. Pravděpodobně káně narazilo v prudkém letu do vlaku. Když totiž vidí myš, letí a nevidí nic jiného.

Díky dobré vůli sympatických železničářů zase jednou člověk pomohl přírodě. Pokud by se někdo z čtenářů chtěl blíže seznámit s prací záchrané stanice v Pátku, je to jednoduché. Stačí rozkliknout následující odkaz – www.zachranazivocichu.cz Třeba se Vám jednou budou získané informace hodit, až se dostanete do podobné situace jako naši železničáři v mšenském motoráčku.

Michal Šimek

Vyšlo ve Mšenských novinách č. 8 /2014

Demokracie: bůh, který selhal

To je název knihy Hanse Hermanna Hoppeho. Vůbec není třeba rozebírat, natož souhlasit s argumenty tohoto politického filosofa rakouské ekonomické školy. Vezměme vážně jen ten titulek. Neslibovali jsme si od demokracie příliš mnoho? A co je to vůbec demokracie? Jednak jako ideál, jednak jako praxe. Snad nejušlechtilejší ideál demokracie shrnul Tomáš G. Masaryk ve slově “demokracie, toť diskuse“ (rozuměj: svobodných a rovnoprávných občanů o obecném dobru). Už prvorepubliková praxe ukázala nadměru jasně, že demokracie je především boj za zájmy různých tříd či skupin společnosti. Tehdy ovšem byla situace poměrně přehledná. Bylo jasné, která politická strana čí zájmy zastupuje (kdo zájmy dělníků, kdo živnostníků, agrárníků či zájmy katolické církve). To už dnes v „atomizované“ (na jednotlivce rozdrobené) společnosti a mnohem složitěji provázaném světě neplatí. Strany se proto pokouší oslovit všechny voliče a to za cenu jen povrchních hesel, přičemž není jasné, jaké a čí zájmy za nimi stojí, zda vůbec něco, nebo jen čirá touha po moci. To samo už činí z demokracie víceméně teatrální záležitost a z voleb spíše sázku do loterie.

Demokracie, toť svobodné volby, řeklo by se dnes. Procedura voleb stačí, aby byl stát považován za demokratický. Máme tak mnoho více nebo méně nekvalitních demokracií, přičemž volby jsou tam rovné, přímé a tajné a tudíž z hlediska mezinárodního pozorovatele svobodné. O povaze režimu to však nevypovídá téměř nic. Nesmíme zapomínat, že volby potřebují ti, co jsou u moci (i ti, co moc hodlají převzít) na potvrzení své legitimacy (tj. oprávněnosti vládnout). Vládnout jen z titulu revolučního násilného uchopení moci se nesluší, je třeba jej posvětit „vůli lidu“. Z tohoto úhlu pohledu se již demokracie nejeví tak spanilá jako ve vizi Masarykově.

Máme tu tedy dvě krajní představy demokracie. Podle jedné je to sbor volených zástupců lidu, kteří vedou vážný rozhovor o problémech země, přičemž každý názor je brán v potaz, podle druhé je demokratická procedura jen výtahem k moci a k výhodám z ní plynoucím. Kvalita demokracie se posuzuje podle toho, ke které představě má blíž.

Že vox populi (hlas lidu) není vox Dei (hlas Boží), ví už dnes každý. Ale co je to vlastně „vůle lidu“? Lid, který alespoň ve své většině ví, co

chce? Ve společnosti rozdrobené na jednotlivce starající se hlavně jen o sebe se lidé dokáží sjednotit jen v odporu vůči něčemu či spíše v averzi vůči některým osobám. Nesmíme rovněž opomenout, jak často je vůle lidu ovlivněna mediální masáží či dokonce cílenými diskreditačními kampaněmi na sociálních sítích.

Kritikou fungování demokracie (i v tzv. vyspělých demokratických zemích) se zabývá dlouhá až nepřehledná řada filosofů, politologů, sociologů a politických ekonomů nejrůznějšího ideového či politického zaměření. Demokracie je podle nich stále něčím ohrožena či má tendenci se zvrhnout v něco jiného. V partokracii, kdy politické strany okupují demokratický systém, rozdělí si ho a využívají jen pro sebe, v oligarchii, kdy ve skutečnosti vládne jen skupina supermocných magnátů, v expertokracii, kdy se lid má vzdát práva o něčem rozhodovat a má vše ponechat odborníkům apod. Ušetřen nebývá ani lid, který znechucen chováním politiků volá po vládě silné ruky a demokraticky volí osoby, které se ani netají tím, že problémy nehodlají řešit demokraticky, nýbrž rázně, autoritativně. Každopádně ale, ve všech případech demokracie, je tomu tak, že vládnou privilegovaní. Od lidu potřebují jen čas od času mandát.

Co s tím máme dělat my, jakožto křesťané? Existuje něco jako politický étos. To je přece jen něco jiného než soukromá etika vztahů v rodině a k nejbližšímu okolí či sboru, v níž jsme byli vychováni.

Znám několik lidí, kteří jsou v soukromém životě laskaví, odpouštějící; kuřeti by neublížili. V politice ale jsou doslova váleční štváči a neváhali by dát příkaz k bombardování měst či dokonce celých národů. To je vážná mravní vada. Politický étos křesťanův by měl znamenat: smýšlet o všem střízlivě a nikdy spolu s davem nad ničím nepropukat v jásot. Vždyť víme, že „svět ve zlém leží“. Nikdy se nepřidat k většině, když je někomu provolávána sláva. Ta patří jen Bohu a my víme, že světskou slávu má Bůh za nic. Pokud s někým vřele souhlasíme, modleme se za něj. Má to zapotřebí. Nikdy se nepřidat k většině, když je někdo odsuzován, ale hledat, co by mohlo vést k pokojné nápravě. Nikdy se neradovat z vítězství byť i správné věci, kterého bylo dosaženo mocí a silou. Vždyť víme, že to není vítězství Kristovo.

Není třeba, abychom se v politice angažovali na každém kroku, ale když vidíme, že i demokratický systém plodí zjevnou nespravedlnost vůči

těm, co se nemohou bránit, pro lásku Boží ozvat se musíme, třebaže nás za to všichni lidé nebudou chválit.

„*Běda, když vás budou všichni lidé chválit; vždyť stejně se chovali jejich otcové k falešným prorokům*“. Luk 6,26.

Jan Kozlík

Národy spolu a proti sobě

Národy a nacionalismus sto let od 1. světové války

Zpracoval Michal Šimek

První světová válka způsobila pronikavé změny v politickém uspořádání Evropy i světa. Proti touze a snaze vytvořit demokratický řád nastupovaly dravé revoluční a dynamické směry - komunismus, fašismus a nacismus. Ty v posledu uvrhly lidstvo do nové katastrofy.

. Sdružení Ackermann – Gemeinde uspořádalo letos v únoru v Praze česko-německo-rakouskou konferenci s názvem Evropská identita – zhodnocení jejího vývoje 100 let od 1. světové války. V jejím rámci se trojice historiků - Ivan Šedivý, Jaroslav Šebek a Peter Morée - pokusili o zpětný pohled na tehdejší události ve střední Evropě, především v oblasti rakousko –uherské monarchie a na území nástupnických států. Nyní nabízíme stručný výtah z jejich příspěvků.

Středoevropské národy ve světle dějin

Na fungování Rakousko – Uherska neexistoval jednotný pohled. Po vzniku první. Československé republiky převládal názor, že „současný stav je velkým pokrokem oproti období Rakousko Uherska, které bylo „žalářem národů.“ Případné problémy jsou pozůstatkem starých chyb z tohoto období. Někteří američtí politologové naopak viděli v Rakousko – Uhersku předobraz ideálního národnostního uspořádání, jako vzor pro USA. K nim patřil např. Robert Kann, který se od 50. let 20. století věnoval výzkumům vztahů mezi národy v monarchii.

Existují dva typy národů. Jednak národy utvořené na státním základě – jde o všechny velké národy Západu, kde stát a národ jsou téměř

synonymy. Naproti tomu stojí národy utvořené na kulturním a jazykovém základě jako malé národy střední Evropy, ale také například Němci. .

Před první světovou válkou v monarchii existovala velká míra politické, samosprávné i kulturní autonomie. Národy uvažovaly o plné emancipaci v rámci monarchie.

Mezi lety 1848 – 1914 se národnostní situace v Rakousku zhoršovala. Ztroskotál pokus o koncept založený na rakouském „supranacionalismu“. S postupem času sílila nacionální tendence, a to dokonce i v oblastech, která byly dlouho považována za „nenárodní“, „císařovny“ - v armádě a v byrokracii. Národní společnosti žily „vedle sebe“, sílily strategické i každodenní střety: boj o jazyk, školství, kulturu, politické zápasy. Například díky německé obstrukci byl v roce 1913 paralyzován český zemský sněm.

Fenomén nacionalismu je velmi vážným faktorem, se kterým musíme počítat. Jeho dopady nejsou vždy takové, jaké ukazují v Srebrenici. Může to být potenciál, který dává možnosti dalšího rozvoje. a spolupráce evropských národů. Může to být však také něco, co může Evropu rychle přeměnit v sud prachu.

Ivan Šedivý

Filosofická fakulta UK Praha

xxx

Katolický univerzalizmus a národní státy

Po první světové válce se v katolické církvi v zemích střední Evropy projevovaly dvě výrazné tendence. První z nich byla nacionalizace náboženství, zatímco tou druhou sakralizace národa.

Averzi vůči katolicismu v českém prostředí prohloubily válečné události a bezvýhradná loajalita církevních elit vůči monarchii. Z církve vystoupilo 15% jejích členů. České katolické prostředí bylo nuceno se identifikovat s českými národními zájmy. Do praktikování účty ke svatým, zejména národním patronům (Václav, Cyril a Metoděj), pronikaly národní prvky.

Spojení tradičních náboženských a současně slavnostních zvyků nového státu se uskutečnilo např. při slavnostním ceremoniálu, při němž byly arcibiskupem Stojanem pochovány na podzim roku 1922 ostatky čtyř neznámých vojáků z ruské, srbské, italské a francouzské fronty.

Nápadně silně zde byl zároveň vyzdvižen podíl členů církve na národním osvobození.

Tyto jevy nebyly omezeny jen na české země. Například v Maďarsku, kde katolická církev byla zděšena důsledky poválečného vývoje – stejně jako značná část společnosti – došlo k výraznému oživení kultu sv. Štěpána. Prezentace svatoštěpánské koruny se stala integračním faktorem pro sjednocení Maďarů žijících i mimo hranice maďarského poválečného státu.

Mezi velkou částí rakouských katolíků existoval až panický strach před idejí demokracie považované za „výmysl Židů, svobodných zednářů a radikálních demokratů, kteří chtějí ovládnout křesťanský lid“. Tzv. nacionální katolíci se programově hlásili k velkoněmecké idejí, nebyla jim cizí ani myšlenka anšlusu.

V Polsku církevní hierarchie dominanci katolického světonázoru prezentovala jako dovršení národně-emancipačních snah polského národa. Polští katolíci pohlíželi velmi rezervovaně na možné rozvíjení kontaktů s katolíky jiných národností na území Polska – s Němci, Ukrajinci a Litevci. Katolické náboženství tedy národní protiklady ještě zvyrazňovalo.

Němečtí katolíci v Československu se octli v postavení minority ve státě, který vznikl proti jejich vůli a jehož občany se nechtěli stát. Litoměřický biskup Josef Gross odmítal po roce 1918 vizitovat české farnosti v diecézi. Markantními změnami oproti vývoji v době Habsburské monarchie byla snaha propojovat duchovní obrodu jako odpověď na vlnu proticírkevních útoků s posilováním národní identity jako odpověď na národnostní problémy v ČSR.

Důraz na propojení křesťanské a národní identity může napomoci k vysvětlení, proč se v polovině 30. let katolické akademické kruhy přiblížily sudetoněmeckému Henleinovu hnutí. Příchod Hitlera k moci se mezi sudetskými Němci projevil stále zřetelněji projevovanou vůlí po realizaci „nadstranické politiky“, jež měla lépe odpovídat národním potřebám německé menšiny. Stoupající národní euforie mezi českými Němci vedla k tomu, že do SdP začali v masové míře vstupovat i duchovní.

Biskup Weber byl nucen zaujmout stanovisko prostřednictvím pastýřského listu. Ještě v létě 1938 vydal prohlášení, v němž varoval

duchovenstvo před podporou SdP jako strany, která šíří mimo jiné i rasové teorie odsouzené papežem.

Jaroslav Šebek

Historický ústav Akademie věd ČR

xxx

Protestantství a národní státy

Přestože protestantské církve augsburského i helvetského vyznání byly k rakousko-uherské monarchii loajální – vděčně přijaly v roce 1861 protestantský patent - začal se souběžně u nich rozvíjet vztah k národu.

Prvním podnětem bylo cyrilometodějské výročí v roce 1863. V publikaci, vydané k oslavám se tvrdilo, že Cyril a Metoděj svou misionářskou aktivitou nepřipravili cestu pro katolickou církev, ale především pro českou reformaci, tedy pro české evangelíky. Český národ nedostal křesťanství od katolického německy ochuceného pramene, ale ze slovanské ryzí studánky, která začala naplno téct v době Mistra Jana Husa a jeho následovníků.

První národní oslavy narození M. J. Husa v roce 1869 vedly k úvahám o propojenosti dějin národa a dějin evangelíků. Latentní konflikt mezi loajalitou ke státu a k národu byl však prozatím rozředen loajalitou ke konfesi ať již augsburské nebo helvetské, které byly v rámci monarchie povolené. Evangelíci se nemohli automaticky prezentovat jako pokračovatelé Husa a Českých bratří.

Brzy po husovském výročí zazněly první výzvy k vytvoření jedné konfese, tedy ke sjednocení obou konfesních větví do jednoho církevního útvaru. Nacionalizace církve pomalu ale jistě nahloďovala loajalitu ke konfesi, až se konfesní příslušnost k luterství nebo kalvinismu stala překážkou k proklamaci pravé identity. K tomu došlo až po pádu Habsburského soustátí v roce 1918, kdy sjednocením obou větví – luterské a kalvínské – vznikla Českobratrská církev evangelická.

Nová církev se ztotožnila s národem a s novým státem. Ignorovala tak, že Československo není národní, ale národnostní stát. Postupně díky působení filosofa Emanuela Ráďla a teologa J. L. Hromádky se poněkud vzdálila od plošného ztotožnění s českým národem.

Německy mluvící evangelíci 1918 – 1945

Ustavující synod Německé evangelické církve v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (NEC) se po pádu monarchie odehrál spíše v truchlivém duchu. I zde však hrál národní motiv svoji roli. Většina německy mluvících evangelíků v českých zemích se hlásila k luterské konfesi a reformaci. Církev tuto volbu zdůvodnila tím, že zde nejde jenom o teologickou orientaci, ale zároveň o věc národní identity – tedy přihlášením k německému národu.

Někteří předáci Sudetoněmecké strany byli členy NEC. I zde se odehrával podobně jako v Německu *Kirchenkampf* mezi Deutsche Christen a Bekenende Kirche o arizaci církve a teologie. V srpnu 1934 se konala konference pod názvem „Služba církve sudetoněmectví“. Největší ohlas vyvolal farář Erwin Schneider z Vídně (pocházel z prostředí NEC) svým příspěvkem „Národ Boží mezi národy“ Německý národ má speciální poslání, které může splnit jen pod vedením vůdce, který má svou legitimitu od Boha. Třetí říše je proto „odlesk Božího království“.

Zaznívaly i jiné hlasy. V květnu 1937 na církevním shromáždění v Teplicích církevní president Erich Wehrenfennig mimo jiné řekl: „*Evangelický křesťan ví, že je zavázán, aby vedl své druhy ke společenství s Bohem, neboť to je ta největší služba, kterou jim může prokázat. Tam, ale, kde jsou hodnoty národa, krve, půdy pokládány za věčné, tam s nimi křesťan nemůže. Kristus požaduje střízlivost.*“

E. Wehrenfennig nesouhlasil se zvláštním sdružením „Pfarrerkamaradschaft“, které navrhlo mj. zrušení Starého zákona. Církevní vedení dokonce i ve válečných letech neváhalo udělat některé kroky, které nelze vysvětlit jinak než jako vyjádření kritiky k církevní politice nacistického státu.

Peter Morée, Evangelická teologická fakulta UK Praha

xxx

Co dodat. Ivan Šedivý upozornil, že nacionalismus může být pro současnou Evropu hrozbou. Nebo také motorem k jejímu dalšímu vývoji v rámci hledání společné evropské identity. K té bezesporu patří křesťanství jako jeden z jejích základů. Jaroslav Šebek i Peter Morée doložili, že nezdravé propojení křesťanství s národem vedlo ke vzniku a

podpoře nacismu. Pro nás až překvapivě dali čelní představitelé německého katolicismu i protestantství v Čechách jasně najevo svůj nesouhlas s Hitlerovou ideologií. I dnes je lépe posuzovat lidi ne podle příslušnosti k národu, nýbrž na základě jejich myšlenek a postojů.

Vyšlo v Perspektivách č. 13/2014(příloha Katolického týdeníku č. 26 - 24. – 30. června 2014)

Máme se bát konfrontace s Ruskem?

S Romanem Jochem o současných vztazích mezi Východem a Západem

Poslední vývoj událostí na Ukrajině nás znovu ve větší míře nás nutí přemýšlet o tom, nakolik je pro dnešní svět zásadní rozdíl mezi Východem a Západem. Je Západ skutečně dekadentní, jak cíleně tvrdí ruská propaganda? Může se obrodit tradičními původními křesťanskými hodnotami přicházejícími z Východu?

**Rozhovor připravil
Michal Šimek**

Kde můžeme hledat kořeny toho, že v rámci euroatlantické civilizace rozlišujeme země Východu a Západu?

Západem byla antická římská a řecká civilizace, později středověká křesťanská civilizace. Jeho poslední historickou podobou je systém liberální demokracie reprezentovaný Evropou a severní Amerikou. Z pohledu západu se za Východ považovala Asie, Egypt, orientální despocie. Pro křesťanskou Evropu byl Východem – Orientem – islámský svět. Ve 20. století to byl komunismus a Sovětský svaz. Existuje zde dichotomie. Jako Východ jsou označeny významné mimokřesťanské civilizace, ale i východokřesťanská civilizace.

Myslíte pravoslavnou církev?

Ano, s jejím počátkem ve velkém schizmatu v roce 1054. Reprezentantem východního křesťanstva byla nejdříve Byzantská říše. Do role dědice Byzance se stylizovala právě Moskevská Rus.

Jak byste charakterizoval rozdíly mezi Východem a Západem z hlediska hodnot či postojů církví?

V západním křesťanstvu si církve (nejdříve katolická, později ještě více protestantské) udržovaly mnohem větší odstup od státní moci. Naopak na Východě byla pravoslavná církev vůči státní moci mnohem povolnější. Na Západě koncily svolával papež, na Východě císař. Západní křesťanství je více racionalistické, východní je více mystické, má menší důvěru vůči rozumu. Západ je mnohem více individualistický. Klade důraz na jednotlivce a individuální svědomí. Na Východě je mnohem více komunitární vnímání společnosti a větší důraz na poslušnost vůči autoritě a vůči hierarchii.

Odráželo se to nějak v politickém vývoji?

Západ došel mnohem více k ideálu politické i individuální svobody. Katolická církev byla po mnohá staletí, dokonce jediným konkurentem státní moci. Později především v důsledku protestantské reformace byl kladen důraz na individuální svědomí a individuální práva. Z toho se vyvinula demokracie. Naopak na Východě církev vždy hlásala a učila poslušnost lidu vůči státní moci.

Na Západě byla nejdříve jedna církev, pak spousta denominací, ale zároveň spousta státních útvarů, vždy existovala pluralita státní moci. Státní moc měla spravovat své světské věci. Na Východě po pádu Byzance v Rusku existovala představa, že Moskva je třetí Řím a ruský car má pod svojí vládou sjednotit všechny pravoslavné křesťany.

Co dobrého přinesl světu Západ a co Východ?

V případě Západu demokracii, lidská práva a v důsledku racionality Vyspělou technickou civilizaci, která umožnila i ekonomický rozvoj a tím pádem i zlepšení životních podmínek všech včetně chudých. V případě Východu nastavení zrcadla, že materiální prospěch není všechno, a tradici velkých mystiků – např. Dostojevskij a Solženicyn, kteří vystihli nemoc své doby. Jejich hlas byl nutný a potřebný. Do značné míry kompenzoval až přehnanou západní racionalitu.

Jak byste hodnotil misi Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu?

Chronologicky to byl počátek křesťanství u nás. K jejich misi nelze k ní mít jiný postoj než obdiv a vděčnost. Přinesli poznání zjeveného náboženství, ale i vyšší kulturu a začlenění do civilizované společnosti. Jejich misie, která zasela semínka, nebyla tou definitivní.

Úspěšnější misie ze Západu - kněží z francké říše - vedly nejen k zakořenění semínek, ale k růstu křesťanské kultury a společnosti. Ale nedával bych to do ostrého protikladu - v té době ještě křesťanstvo nebylo rozštěpeno na západní a východní.

Kdyby později převážila orientace na Konstantinopol, byli bychom pravoslavnou civilizací, jako je dnešní Bulharsko, Srbsko, část Rumunska, Ukrajina a Rusko. Díky tomu, že mnohem pevnější zakořenění křesťanské kultury přišlo ze Západu, stali jsme se součástí západní společnosti.

Kde můžeme hledat kořeny českého slavjanofilství 19. století, které prorůstalo v rusofilství?

To souvisí s nacionalismy 19. století vyvolanými k životu napoleonskými válkami. Francouzský nacionalismus vedl k výbojům a probudil k životu všechny nacionalismy ostatní – německý, italský, španělský a další. V této situaci se začaly formovat národní státy. V případě některých to znamenalo sjednocení – Německo nebo Itálie - v jiných to byly snahy o rozbití nadnárodních monarchií, což byl případ především rakouské monarchie. Domnívám se, že panslavismus vznikl jako reakce na německý nacionalismus a pangermánství – všichni německy mluvící obyvatelé mají být sjednoceni v jednom státě. To Slované považovali za své ohrožení. Začali hledat své nejbližší spojence u Slovanů.

V daném momentu existovala jenom jedna slovanská říše – dokonce jenom jediný slovanský stát – Rusko. Mnozí Slované, nejenom čeští, ale i balkánští, začali vzhlížet k carskému Rusku jako k přirozenému ochránci Slovanů. A od toho byl jen krůček k myšlence – pokud vznikne germánský stát, všichni Slované by měli být sjednoceni v jedné slovanské říši. Vůči této myšlence byli velice rezistentní Poláci. Paradoxně zjistili, že ze tří záborů (Rusko, Rakousko, Prusko) se jim nejsvobodněji žilo v rakouském.

V Čechách část obrozenců vzhlížela k Rusku jako k mocnému dubisku, ke kterému je nutné se přimknout. Mnozí další si začali uvědomovat, že pangermánský nacionalismus je šílenství, ale v německy mluvícím prostoru a ještě víc ve francouzském a v anglickém prostoru na Západě jsou liberální ideje demokracie a lidských práv. A to my chceme. Kdybychom se stali součástí Ruské říše, na jakoukoliv osobní a politickou svobodu můžeme předem zapomenout.

Ruská propaganda se nám snaží vsugerovat, že západní kultura je špatná. Zjednodušeně řečeno – na jedné straně dekadentní prohnílý Západ a proti němu Východ - , který nese a světu nabízí dobré hodnoty včetně duchovních. Tak, jak se Putin spojuje s pravoslavnou církví, jako kdyby znovu tady probíhal jakýsi duchovní zápas mezi Východem a Západem.

Současný ruský režim chce tuto ideologickou zprávu protlačit do co možná nejširšího vnímání ve světě. My jsme ti ušlechtilí, hodnotově orientovaní, se smyslem pro tradiční křesťanské hodnoty, zatímco Západ je dekadentní, relativistický, liberální, postkřesťanský a čím dál tím více antikřesťanský.

Když se podíváme na ruské elity - můžou rétoricky se hlásit ke křesťanství. Když se podíváme na jejich životní styl a na jejich praktiky - jsou to lidé, kterým jde pouze o moc a bohatství. Je to ten nejprimitivnější nehrubší materialismus z nehrubšího zrna, který se ale halí do rétoriky jakýchsi tradičních křesťanských hodnot. Až v prostředí ruské pravoslavné církve uvidíme něco jako na Západě – hnutí Taizé nebo jako byla Matka Tereza, pak můžeme začít věřit, že něco jako obrození křesťanství tam nastává.

Nedávno jste napsal v souvislosti s krizí na Ukrajině článek Putinovu „Rasputinovi“ - Alexandru Duginovi. Co Putin v ukrajinské krizi sleduje, o jaké hodnoty jemu a jeho duchovnímu rádcovi jde?

V případě Putina se jedná o neideologického, hodně cynického reálpolitika, který chce obnovit alespoň částečně ruské impérium. Chce vejít do dějin jako car, za jehož vlády se území neztrácelo, ale naopak rozšiřovalo. Na to ruská veřejnost slyší – pro ni jsou velcí ruští carové ne ti, kteří zabili nejméně lidí nebo nejvíce uvolnili šrouby a dali lidem nejvíce svobody, ale ti, kteří nejvíce rozšířili území – byť to byli krutovládci typu Petra Velikého nebo Kateřiny Veliké.

V případě Dugina je to – obávám se – mnohem temnější. Je to člověk, který pochází ze zpravodajské rodiny, jeho otec byl generálem vojenské rozvědky GRU. Mladý Dugin na začátku 90. let hltal veškerou západní literaturu. Dospěl k názoru, že problémem Západu je přílišný racionalismus a liberalismus. Dugin Odmítá parlamentarismus, postupné reformy, racionální diskusi, garanci svobod, důraz na hodnotu jednotlivce. A proto se snaží shrnout dohromady všechny

kolektivistické, mystické, mysteriózní ideologie jako jsou fašismus, nacismus, komunismus a hodnotový tradicionalismus.

Lid jakožto pospolitost je dobrý, pouze ti Západem nakažení intelektuálové ho kazí. Jeho představa je, že Rusko, jakožto hlavní komunitární mocnost ve světě se spojí se všemi nepřáteli individuálního liberalismu, kapitalismu, racionalismu a vytvoří představu komunity, ve které člověk nemyslí primárně na sebe, ale na příslušnost k většímu celku, vůči kterému musí být poslušný. Žádná dichotomie moci světské a moci duchovní.

On napsal knížku, takový svůj Mein Kampf. Četl jste ji?

Četl jsem jeho eseje o jeho pojetí historie dějin, které vnímá jako válku kontinentů. Na jedné straně je podle něho Euroasie a na druhé straně tzv. Atlantida nebo Oceánie – to jsou námořní komerční mocnosti – v dějinách to byly např. Kartágo, Británie, dnes hlavně Amerika. Zatímco Euroasie jsou takové ty pevninské mocnosti jako Řím, Rusko.

Je to nějak nebezpečné, nehrozí další válka?

Myslím si, že je to člověk, který kdyby měl moc, by v rámci své megalomanské vize byl ochoten válku rozpoutat. Současní ruští vládcové jsou realističtí a cyničtí. Ale racionální. To znamená – chtějí získat maximum moci a bohatství, jak je jim dovoleno. A do závažné konfrontace, která by mohla ohrozit ani ne tak na prvním místě moc, ale jejich majetky, nepůjdou. To znamená, že pokud Západ bude pevný a jednotný, tak Rusko nám až zas tak moc uškodit nemůže.

Roman Joch – (nar. 1971, Banská Bystrica, v národnostně smíšeném manželství – otec Čech, maminka Slovenka)- ředitel Občanského institutu, od r. 2003, učitel politické filosofie a politické ideologie na VŠE Praha a na soukromé škole CEVRO Institut v Praze. Publicista – autor článků a komentářů

Vyšlo v Perspektivách č. 15/2014(příloha Katolického týdeníku č. 31., 26 -29. července – 4.srpna 2014)

Odpuštění není odrůda poštilosti

Rozhovor s Pavlem Kosátkem, autorem populárního televizního cyklu

Rozhovor připravil Michal Šimek

Režisér Robert Sedláček nedávno dokončil natáčení posledního dílu seriálu České století mapujícího klíčové okamžiky našich moderních dějin. Prvních pět dílů odvysílala Česká televize koncem minulého roku, zbývající čtyři čekají na premiéru letos na podzim. Autorem scénářů je publicista Pavel Kosátek

Proč se seriál, ke kterému jste napsal scénář, jmenuje České století? Vždyť se události dotýkaly také Slováků či Němců.

Protože je určený hlavně dnešním Čechům, nám, kteří si mnohé ze své novodobé historie odmítáme připustit a bráníme tak sami sobě v definitivním vstupu mezi vyspělé evropské národy. Ten seriál není přehlídkou minulých úspěchů, většina dílů spíše evokuje nějaké staré trauma, jehož účinky trvají. Zdálo se mi, že jako Čech jsem měl právo předložit toto Čechům, ale že bych sotva mohl evokovat historická pochybení jiných národů. Slováci, pokud budou chtít, si svoje „České století“ určitě natočí sami.

Nebylo přece jen škoda, že se Rakousko-Uhersko, v jehož rámci Češi vyrostli jako samostatný národ, rozpadlo?

Nostalgie za Rakouskem-Uherskem se v posledním čtvrtstoletí z Vídně a Budapešti rozšířila do celé střední Evropy. Neměla by nám ale bránit v porozumění tomu, proč tolik obyvatel střední Evropy bylo před rokem 1914 nespokojených. Všude v Evropě byly na vzestupu národní státy – a v Rakousku-Uhersku menšina, Němci a Maďaři, kontrolovali slovanskou většinu; to bylo neudržitelné. Těm, kdo se pokládali za demokraty, zas vadila například šlechtická privilegia a těsné propojení habsburské dynastie s katolickou církví. Rozšířené bylo přesvědčení, že stát ekonomicky ztrácí na země, jako byla Anglie, Francie a Spojené státy. A mnohým lidem také vadilo, jak se mocnářství dostávalo do stále větší závislosti na vilémovském Německu.

Co oceňujete na prvním československém prezidentovi T.G. Masarykovi?

Že to byl muž odvážných vizí, které navíc – což je v českých podmínkách nebývalé – dokázal proměňovat v činy.

Český národ je považován za ateistický. Jeho první prezident byl však hluboce věřícím a všeobecně váženým člověkem.

Nejsem si jistý, jestli intuitivní a emotivní antikatolictví, které kolem sebe nejčastěji vidím, je ateismem. Pod tím slovem si pořád představuju spíš vědomý a reflektovaný postoj, filosoficky aspoň trochu odůvodněný životní program. U nás se ale tím slovem označuje spíš situace člověka, který měl tu smůlu, že se nikdy nesetkal s žádnou transcendencí – takže si ani nedokáže představit, že by něco podobného mohlo existovat.

S Masarykovou vírou, kterou v té souvislosti zmiňujete, ten „ateismus“ ale možná opravdu v něčem souvisí. Masaryk, jak známo, svou vírou současníky fascinoval. Karel Čapek s obdivem zachytil jeho slova, že v životě nepřestal věřit „ani na vteřinu“, Václav Černý zas žasl nad tím, že Masaryk věřil jako „staré báby“, což se mu u jinak tolik ve všem pochybujícího intelektuála zdálo pozoruhodné. Zároveň se však tato Masarykova víra vyvíjela zejména v posledním desetiletí jeho života: častěji než Bůh se u něj v této době objevuje slovo humanita. Mnozí jeho následovníci to pochopili tak, že jde o to, řídit se hlavně morálními, tj. pozemskými, lidmi stvořenými pravidly. Ideu křesťanské lásky u nich nahradilo uvažování o tom, co je správné. Masaryk, aniž to patrně tušil a aniž o to stál, se tak bezděčně stal jakýmsi patronem těchto skutečných, ne-intuitivních ateistů.

Jak vnímáte vznik 1. Československé republiky?

Ve své době to byl grandiózní pokus vnést do střední Evropy zásady momentálně neprogresivnější demokracie, tak jak ji T. G. Masaryk poznal a interpretoval v tehdejších Spojených státech. Zažil tam v praxi fungující systém opírající se o existenci místních občanských komunit, které byly zároveň náboženskými obcemi i správními jednotkami. Zjednodušeně řečeno, když šerif někde na Středozápadě vynášel rozsudek nad zločincem, oznámil mu, že ho trestá nejenom jménem pozemské obce, kterou zastupuje, ale také jménem Božím. Co víc, často mu záleželo na tom, aby i dotyčný věc doopravdy pochopil. Mezi soudcem a kazatelem byl v tehdejší Americe menší rozdíl než kdekoli v Evropě – a tento typ demokracie se Masaryk pokusil zavést i u nás.

Chtěl svět, ve kterém se jednotlivci i národy budou snažit stále zlepšovat, protože jim to kážou nikoli jen jejich vlastní pravidla (na to by asi žádné pozemské zákony nestačily), ale někdo nad nimi.

Politický systém v ČSR se, jak známo, vyvinul jinak, což však Masaryk nepovažoval za zvláštní prohru. Mnohé z jeho idealismu se mu do tehdejší společnosti podařilo dostat. Nebyl jenom tím, komu davy prokazovaly úctu, měl i mnoho pokračovatelů.

V roce 1938 se politici v čele s prezidentem E. Benešem rozhodli ustoupit Hitlerovi a nebojovat. Přitom velká část armády i obyvatelstva byla ochotna přinést obět' nejvyšší. Byl prezident chladný kalkulátor hrající šachovou partii?

Mnichov je jedno z nejsložitějších témat českého dvacátého století, v pár větách Benešovu roli v něm neumím vystihnout. Základní problém asi byl, že Beneš nebyl tak široce vnitřně rozprostraněnou osobností jako jeho předchůdce. Masaryk urazil v životě cestu z venkovské kovárny až na univerzitu, kdežto Beneš byl jen diplomat a potom už vlastně nic jiného, jeho zkušenost s lidským světem byla mnohem užší. Jeho úspěch v politice byl proto podmíněn tím, budou-li v ní platit diplomatická pravidla: dokud to tak bylo, zářil jako politická hvězda evropského formátu. Když však proti němu stanul protivník, který o žádné diplomatické vyjednávání nestál, ukázalo se, že Beneš neví, co s ním.

Nemyslím si, že v Mnichově příliš chladně kalkuloval. Na to ho měl Hitler psychologicky dobře odhadnutého: je to člověk, který v krizi nevydrží a nakonec uhne. Beneš uhnul, odletěl do Anglie a s odkladem sedmi let nakonec dosáhl vítězství, po němž Češi prahli už v roce 1938. Ale představme si na jeho místě nediplomata, pro kterého by nebylo alternativou, že přenesle pole své působnosti někam jinam. Nediplomat, pro něhož by odchod nepřipadal v úvahu, by v krizi uvažoval jinak. Ptal by se sám sebe dávno před kritickým zářím 1938: Co mám udělat, aby nezahynul celý můj národ a já s ním?

Nenese E. Beneš svým rozhodnutím část zodpovědnosti za to, že např. plukovník Emanuel Moravec odhodlaný jít do boje nakonec trapně kolaboval?

To si nemyslím, toto bylo Moravcovo osobní rozhodnutí a za ně nese odpovědnost každý sám. Jistěže situace stvořená 30. zářím 1938 byla pro lidi Moravcova typu těžká. Ale kdybychom odpovědnost takto přerozdělovali, došli bychom k absurdním závěrům – třeba že za

normalizační kolaboraci pana Vopičky ve skutečnosti odpovídá Gustáv Husák.

Nepostihlo nás morálně až do současnosti shora delegované nebránění se?

Je pravda, že podobná politická rozhodnutí vytvářejí v myslích mnohých lidí jakýsi precedens. Kapitulace, která byla v roce 1938 šokem, v roce 1968 už tolik lidí nepřekvapila. Už to znali. Kdyby někdy v budoucnosti zase u nás došlo na lámání chleba, budeme se předem bát, že nás politici opět nechají na holičkách. Protože už jsme to dvakrát zažili. Je to velká zátěž celé dnešní politiky, jeden ze zdrojů trvalé nedůvěry k ní. Přitom je to vlastně iracionální věc, někdejší chyby Beneše nebo Dubčeka se ve skutečnosti nikoho z nás netýkají a „správně“ by nás tížit neměly.

Atentát na Heydricha prokázal, že naši vojáci i odbojáři se nebáli. V čem spatřujete jeho význam?

Byl to čin, těch není nikdy dost. Vždycky je to signál: Jednám-li já, můžeš ty jednat taky. Po svém a na svém místě. Aspoň trochu, nevzdávat to.

Stálo zabítí diktátora za všechny oběti – každodenní popravy, Lidice, Ležáky...? Jak to, že v době Mnichova chtěl Beneš ušetřit lidské životy a teď věděl, že bez následků se to neobejde? Není to cynismus?

Já nemám rád, když se činy hrdinství a sebeobětování (z pozdější doby mě napadá například Jan Palach) vyvažují jejich okamžitou tzv. úspěšností. Podle takové logiky by byl právě Palach nešťastník, který umřel v podstatě zbytečně, protože se mu toho, co chtěl (vyburcovat národ z letargie) nepovedlo dosáhnout.

Jenže vlastností podobných činů je právě to, že účinkují v mnohem delším čase. Heydrichiádu jsem nezažil, ale o co Kubišovi a Gabčíkovi šlo, jsem o mnoho let později přesto pochopil. A vím, že to zlepšilo můj život, protože mu to dalo měřítko. Když se upálil Palach, bylo mi šest let, ale pamatuju si, co to pro mě znamenalo, když jsem si o něm později, za normalizace, přečetl ve starých novinách.

Ta otázka tedy podle mě není správně položená. Kdo chce hodnotit úspěšnost činů, jako byl atentát na Heydricha, ať nepočítá jenom mrtvé na kobylické střelnici, ale všechny ty, kteří si od té doby, i s ohledem na ně, řekli, že pokud možno nepůjdou v životě pod úroveň, která je nezbytně nutná.

Hrdina protinacistického odboje Vladimír Krajina se pokusil - marně - Gabčíka a Kubiše přemluvit, aby atentát neuskutečnili s ohledem na očekávané oběti a následné přerušení toku zpravodajských informací mezi odbojem a Londýnem.

Domácí odboj byl z větší části proti atentátu, to je celkem známá věc. Vedení exilu, jmenovitě velitel čs. zpravodajské služby František Moravec, se přesto rozhodl akci provést. Byla to jeho kompetence velitele v čase války a on ji unesl. Věděl, že jedná v situaci, kdy hrozí vyhlazení českého národa – a nechal zabít toho, kdo tím hrozil nejvíc. Ve své pozici se zachoval správně.

V 3. díle seriálu se odehrává několik scén ze setkání E. Beneše s představitelem sudetoněmeckých sociálních demokratů – Wenzelem Jakschem. I tato skupina odpůrců Hitlera je nakonec hozena přes palubu – čeká je odsun. Pokud by vyhrál Hitler, je s nimi konec, pokud vyhraje Češi, je s nimi konec taky. Jakoby Češi proti své vůli jednali podobně jako Hitler. Není to paradox?

Je, a říká nám podle mě, že válka si tvaruje všechny účastníky k obrazu svému, ať do ní vstupují s jakýmikoli úmysly. Beneš v boji s Hitlerem převzal nejen část jeho rétoriky, ale i pragmatismu v jednání. Odsun by nebyl možný, kdyby Hitler předtím neposunul měřítko způsobem, který si před válkou nikdo neuměl představit.

Myslíte si, že jsme se mohli zachovat na konci války a po ní vůči sudetským Němcům velkoryseji? Třeba tak, jako kazatel a sociální pracovník Přemysl Pitter v Praze?

Ano, Přemysl Pitter vystoupil proti zvěrstvům páchaným na českých Němcích jako patrně první Čech vůbec, už 27. května 1945 při kázání v pražském Miličově domě. Argumentoval několikerým způsobem: křesťansky (že princip „oko za oko“ nemá v Novém zákoně místo), politicky (že odvěta je nehodná Masarykova národa), později připojil i filosofické odmítnutí principu kolektivní viny. Nic z toho, jak známo, mezi svými současníky neprosadil, ale důležité je, že dnes víme, že pár lidem bylo všechno jasné od samého začátku.

Zajímavou odpověď na otázku, co se mělo v roce 1945 s Němci u nás dělat, dal jeden z nich: českoněmecký historik (a mezi válkami mimochodem spolupracovník Wenzela Jaksche) Johann Wolfgang Brügel. V sedmdesátých letech popsal v Tigridově Svědectví, co se mělo po válce podle jeho soudu provést, aby česko-německé soužití bylo

zachováno. V pohraničí měl být vyhlášen výjimečný stav, přísně, ale podle principů právního státu pak měli být potrestáni nacističtí zločinci – a naopak demokratická část německého národa, která za války nezradila, měla být demonstrativně zapojena do obnovy státu. Jak známo, česká demokracie v roce 1945 zdaleka nebyla v kondici, aby něco podobného dokázala, a své právo na odvetu si bohužel snadno obhájila.

Přijetí Mnichova umožnilo Hitlerovi triumfální vjezd do Čech. Na začátku října 1938 projel společně s R. Heydrichem přes Aš do Chebu, kde byl bouřlivě přivítán. Po roce 1945 byli z pohraničí odsunuti sudetští Němci. V roce 1948 se komunisté chopili moci a od roku 1951 bylo Československo postupně obeháno ostnatými dráty nabitými smrtící elektřinou – stalo se velkým koncentrákem. Lze v sledu těchto událostí najít hlubší souvislosti?

Hitlerova politika byla postavena na upírání práv velkým skupinám obyvatelstva, často i celých národů. V tom smyslu Němci po válce sklidili to, co Hitler zasel. Ale i ti, kdo třeba na české straně Hitlerovu politiku odmítali, se jí často nakazili. Českoslovenští komunisté se po roce 1948 k církvím, takzvaným kulakům a dalším třídním nepřítelům chovali podle stejného principu: „pravidla“ určovali jen oni sami.

Jak hodnotíte činnost československých politiků z demokratických stran před Únorem 1948? Byli schopni čelit přicházejícímu nebezpečí ?

Neudělali to a dodnes je to trochu záhada, protože taky oni často rostli z Masaryka a sami se považovali za demokraty. Zas tolik se ale bohužel po roce 1945 od těch komunistů nelišili, všechna základní politická rozhodnutí dělali v Národní frontě s nimi. Národní protiněmecké hledisko pro ně bylo důležitější než to demokratické, a když jim došlo, že se zapletli, bylo už pozdě.

Kterých čelných českých politiků 20. století si vážíte a proč?

Masaryka, samozřejmě Havla... Všechno, kdo dokázali tu pro malý národ klíčovou věc, totiž udělat z české otázky otázku světovou. Vystavit Čechy mezinárodním duchovním proudům, aby se nemohli schovávat a aby byli nuceni něco se sebou dělat, nebo dokonce prospívat. Hic Rhodos, hic salta.

Důležitou roli v životě českých politiků hrály jejich manželky. Co pro své manžele znamenaly Charlotta Garrigue Masaryková či Hana Benešová?

Bez Charlotty Garrigue bychom asi žádného Masaryka neznali. Bylo by to jméno v rejstřících starých knih o sociologii devatenáctého století.

Vliv Hany Benešové tak zásadní nebyl, projevoval se spíš ve společenské, reprezentační rovině.

Byli čelní představitelé československého komunistického režimu schopni nějakého soucitu? Nebo je strach z Moskvy a podřízenost poradcům vedly k nekompromisnosti?

O tom se dá asi jenom spekulovat, prameny z poúnorové doby jsou jen zřídka toho typu, aby dovolily nahlédnout do nitra tehdejších pohlavárů. Všichni ti lidé okolo Gottwalda znali zločinnou podstatu vlastního režimu. Měli za sebou pobyty v Moskvě, kde zažili politické procesy i práci Kominterny. Věděli, že před účinky totalitní moci není chráněn nikdo, ani oni sami, a že jediné, co možná pomůže, jsou absolutní a bezvýhradné projevy oddanosti. Tak se podle toho zařídili.

V 20. století se odehrálo mnoho zlého. Myslíte si, že odpuštění mezi těmi, kteří si vzájemně ublížili, by pomohlo?

Neumím si představit, že by snad uškodilo. Problém je, že odpustit jde jenom tomu, kdo o to stojí. S člověkem, který je hrdý na zlo, které spáchal, se moc dělat nedá, odpuštění není odrůda pošetilosti. Ale i v kontaktu se zatvrzelými lidmi by člověk měl být schopen najít sám v sobě dost síly na to, aby ho to vůči těm druhým úplně nezablokovalo. Uchovat si navzdory všemu otevřenost vůči lidem a světu - jednu z nejtěžších věcí v životě.

Pavel Kosatík (nar. 1962)- je známý český publicista. Absolvent Právnické fakulty UK. Autor biografických a literárněhistorických knih zaměřených na novodobou českou historii. Společně s režisérem Robertem Sedláčkem připravil jako scenárista osmidílný televizní seriál České století.

Ve zkrácené podobě vyšlo v Perspektivách č. 16/2014 (příloha Katolického týdeníku č. 33 -12. – 18. srpna 2014)

Děkuvzdání za úrodu

Staršovstvo sboru srdečně zve na bohoslužby spojené s děkuvzdáním za úrodu **v neděli 19. října v 10h**. Bude při nich vysluhována Večeře Páně.

Chystané opravy toalet v kostele a na faře

Pokud nám to finanční prostředky dovolí, rádi bychom v příštím roce upravili prostory toalet v kostele i na faře. Proto se na Vás obracíme s prosbou o dar na tyto zamýšlené opravy.

Úhrada saláru

Své hospodaření Českobratrská církev evangelická zakládá na dobrovolné obětavosti, ať se to týká **sbírek**, nebo **darů**, mezi něž zahrnujeme i příspěvky zvané **salár**, které by jako hlavní zdroj příjmů měly zabezpečit vlastní církevní činnost.

Příspěvek na salár za rok 2014 či dary na chystané úpravy toalet v kostele a na faře můžete uhradit osobně v kostele nebo přiloženou složenkou na sborový účet č. 174 987 837 / 0300. Děkujeme !

Webové stránky sboru - Sborové listy na internetu

Od června 2013 jsou v provozu webové stránky sboru, které připravil br. Skopec. Adresa je **www.msenocce.wbs.cz** a jsou na nich informace o současnosti i historii sboru, kázání a duchovní texty, fotografie a další materiály. Najdete tam také elektronickou podobu tohoto čísla Sborových listů, rozšířenou o další příspěvky, ale i dřívější čísla.

Farní sbor Českobratrské církve evangelické ve Mšeně u Mělníka.

Farář Mgr. Michal Šimek, bytem v Kosmonosích,
tel.: 608 718 898, e-mail: majkl.simek@seznam.cz.

Webové stránky sboru: www.msenocce.wbs.cz

Bohoslužby se konají každou neděli v 10 hodin.